

معروف و منکر در شرایط جنگ
به همراه روش های تذکر لسانی

بسمہ ابرار علیہ السلام

کاری از مجمع ملی فعالان
امربه معروف ونهی از منکر

فهرست

- ۳.....مصادیق معروف ها و منکرات در شرایط جنگ
- ۳.....معروف و منکر اول: اتحاد و انسجام ملی، در برابر تفرقه
- ۱۰.....معروف و منکر دوم: شجاعت و دلیری، در برابر ترس
- ۱۹.....معروف و منکر سوم: صبر و استقامت، در برابر سستی
- ۲۲.....معروف و منکر چهارم: تعاون و همکاری، در برابر بی تفاوتی
- ۲۵.....معروف و منکر پنجم: توسل و تضرع، در برابر یأس
- ۲۷.....معروف و منکر ششم: اطاعت از ولی جامعه، در برابر طاغوت
- ۲۹.....معروف و منکر هفتم: نیکوکاری و احسان، در برابر احتکار
- ۳۳.....معروف و منکر هشتم: حفظ اسرار، در برابر شایعه پراکنی

((معروف و منکر اول))

اتحاد و انسجام ملی در برابر تفرقه و اختلاف افکنی

یکی از وظایف مهم فعالان امر به معروف و نهی از منکر، پاسداری از *انسجام اجتماعی* و *وحدت ملی* است. در شرایطی که اقشار مختلف مردم با تنوع سلیقه‌ها و دیدگاه‌ها در کنار یکدیگر با همدلی زندگی می‌کنند، هوشیاری و مراقبت از این اتحاد ضروری است. دشمنان به خوبی دریافته‌اند که توطئه‌هایشان برای ایجاد تفرقه بین مردم ناکام مانده است، اما از پای ننشسته‌اند و با ابزارهایی مانند *تحریک قومیت‌گرایی، مهاجرت‌ستیزی، تخریب بی‌اساس مسئولان، و طرح بحث‌های تفرقه‌انگیز مانند امت‌گرایی در برابر ملت‌گرایی*، درصدند این همبستگی را تضعیف کنند.

هرگونه اقدام در جهت تفرقه‌افکنی، *منکر* است و هر حرکتی که در راستای تحکیم وحدت ملی باشد، از *بزرگترین معروف‌ها و حسنات* محسوب می‌شود. دین مبین اسلام به شدت با هرگونه اختلاف و چن‌د دستگی مخالفت کرده است و دشمنان همواره کوشیده‌اند با ایجاد تفرقه میان مسلمانان، آنان را از درون تضعیف کنند.

آیات مرتبط:

* «وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ» و از مشرکان مباشید، از کسانی که دین خود را قطعه قطعه کردند و فرقه فرقه شدند هر حزبی بدانچه پیش آنهاست دلخوش شدند. (آیه ۳۱-۳۲ سوره روم).

در این آیه شریفه به این نکته اشاره دارد که برخورداری از افکار حزبی و گروهی متعصب صفت مشرکان است و نه ویژگی مؤمنین یکتاپرست. مشرکان دچار چند دستگی می‌شوند.

* «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ». و همگی به ریسمان خدا [قرآن و اهل بیت (علیهم السلام)] چنگ زنید، و پراکنده و گروه گروه نشوید؛ و نعمت خدا را بر خود یاد کنید آن گاه که [پیش از بعثت پیامبر و نزول قرآن] با یکدیگر دشمن بودید، پس میان دل های شما پیوند و الفت برقرار کرد، در نتیجه به رحمت و لطف او با هم برادر شدید، و بر لب گودالی از آتش بودید، پس شما را از آن نجات داد؛ خدا این گونه، نشانه های [قدرت، لطف و رحمت] خود را برای شما روشن می سازد تا هدایت شوید (آیه ۱۰۳ سوره آل عمران).

* آیه ۱۵۹ سوره انعام: إِنَّ الَّذِينَ فَزَقُوا دِينَهُمْ وَ كَانُوا شِيعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ. کسانی که در آیین خود تفرقه ایجاد کردند، و به دسته های گوناگون [و مذاهب مختلف] تقسیم شدند، تو هیچ گونه رابطه ای با آنها نداری. سر و کار آنها تنها با خداست؛ سپس خدا آنها را از آنچه انجام می دادند، باخبر می کند.

* آیه: وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ. و [شما ای اهل ایمان!] مانند کسانی نباشید که پس از آنکه دلایل روشن برای آنان آمد، پراکنده و گروه گروه شدند و اختلاف پیدا کردند، و آنان را عذابی بزرگ است. آیه ۱۰۵ سوره آل عمران

روایات معصومین (ع) درباره وحدت و عدم تفرقه:

* رسول الله صلى الله عليه وآله: المؤمنون إخوة، تتكافى دماؤهم، وهُم يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ، يَسْعَى بِذِمَّتِهِمْ أَدْنَاهُمْ. مومنین باهم برادرند و حرمت خونشان برابر هست و در مقابل دیگران متحدند (الأمالی للمفید : ۱۳/۱۸۷).

* قال رسول الله (ص): «الجماعة رحمه و الفرقه عذاب» وحدت باعث رحمت الهی و تفرقه باعث عذاب است. (نهج الفصاحه، حدیث ۲۳)

* قال رسول الله (ص): «لَا تَخْتَلَفُوا، فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا» باهم اختلاف نکنید، که پیشینیان شما دچار اختلاف شدند و نابود گشتند (کنز العمال ، ح ۸۹۴).

* امام علی (ع) در وصیت به حسنین (ع) می فرماید: « .. و علیکم بالتواصل و التبادل و ایاکم و التدابر و التقاطع» و بر شما باد به ارتباط و بذل و بخشش و دوری گزیدن از تفرقه و پشت کردن به یکدیگر (نهج البلاغه، نامه ۴۷)

* امام علی (ع) فرمودند: « ... ایاکم و التفرق» از تفرقه و جدایی پرهیزید. (نهج البلاغه، وصیت ۱۱)
* امام علی (ع) فرمودند: «... فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ وَ اَيَاكُم وَ الْفِرْقَةُ فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ لِلشَّيْطَانِ، كَمَا أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ لِلذِّئْبِ» دست خدا بر سر جماعت است، از تفرقه پرهیزید، زیرا شخص تکرر، شکار شیطان است همانگونه که گوسفند تکرر، طعمه گرگ است. (خطبه ۱۲۷ نهج البلاغه)

داستان های عبرت آموز:

* جنگ بدر:

یکی از همدلی های مسلمانان در صدر اسلام در سال سوم هجری اتفاق افتاد که مشرکین با ۹۰۰ نفر با ۱۰۰ اسب و ۷۰۰ شتر در مقابل ۳۱۳ نفر از مسلمانان با ۷۰ شتر و ۲ اسب و ۶ زره و ۷ شمشیر قرار گرفتند. همانگونه که پیداست از نظر ظاهری جمعیت و وسایل جنگی، مشرکان بیشتر از مسلمانان هستند و از طرف دیگر مشرکان «عمرو بن وهب» را به عنوان جاسوس به لشکر اسلام فرستادند. وقتی از جاسوسی بازگشت به «حکیم بن حزام» گفت که درست است که عددهشان کم و اسلحه آنها قلیل است اما لشکرشان مستحکم و متحد هستند. این مطلب را به ابو جهل گفتند؛ اما ابوجهل دستور جنگ داد وقتی جنگ شروع شد اتحاد مسلمین باعث شد ۷۰ نفر از مشرکین کشته و ۷۰ نفر اسیر شدند. از جمله کشته شدگان ابوجهل، فرعون امت بود که پیامبر به خاطر کشته شدنش سجدہ شکرکرد. خداوند در قرآن کریم میفرماید ما ۵ هزار ملائکه را به کمک شما فرستادیم به خاطر اتحاد و همدلی که داشتید.

* ناپلئون و آیه وحدت:

در خاطرات ناپلئون بناپارت هست روزی به یک کتاب خانه می‌رود و اتفاقی یک کتاب را برمیدارد و صفحه ای از آن را باز می‌کند که این آیه (واعتصموا بحبل الله جميعا و لا تفرقوا) می‌آید و از نزدیکان خود می‌پرسد که معنی این کلمات چیست آنها ترجمه میکنند که خداوند میفرماید به ریسمان خدا چنگ بزنید و تفرقه نکنید. ناپلئون می‌گوید من از این جمله بر علیه آنها استفاده میکنم و بینشان تفرقه ایجاد می‌کنم. کتاب یکصد موضوع، پانصد داستان/ علی اکبر صداقت

مصادیق های عملی:

* حضور در نماز جمعه و جماعت:

یکی از زمینه های ایجاد و حفظ اتحاد و همدلی، حضور مستمر در نماز های جمعه و جماعت و تجمعات مختلف هست؛ چرا که پیامبر اکرم (ص) فرموده: هر کس یک وجب از جماعت مسلمین فاصله بگیرد ریسمان اسلام را از گردنش باز کرده است، پس هم خودمان شرکت کنیم و هم دیگران را امر کنیم به حضور در مساجد و حسینیه ها و نماز جمعه تا با در کنار هم بودن اتحاد مسلمین رو به رخ جهانیان بکشیم.

* پرهیز از انتقادهای تفرقه انگیز در شرایط بحرانی: در زمان جنگ و شرایط بحرانی شاید کسانی باشند که بخواهند تصمیمات نظام و فرماندهان ارشد نظامی رو زیر سوال ببرند و مباحثی مانند اینکه تعلل می کنند و یا چرا آتش بس پذیرفته شد را مطرح می کنند و بنا دارند با ایجاد بدبینی در دل ها، بین مسئولین و مردم تفرقه و جدایی بیفکنند؛ در این مواقع باید بهشون بگیم که ما باید به تصمیمات فرماندهان اعتماد کنیم چرا که آنها بهترین تصمیمات رو میگیرن و همینطور بهشون بگیم که این کار شما باعث ایجاد تفرقه و اختلاف میشه که کار بسیار گناه و خطایی است. همینطور باید گفت شما که نه به اطلاعات دسترسی دارید و نه به فنون جنگی مسلط هستید بهتر هست که به فرماندهان با اطلاع و بان تجربه تکیه کنید و اعتماد داشته باشید.

* مقابله با تحریکات قومی و مذهبی:
اگر در شرایط جنگی دیدیم کسی در فضای مجازی یا حقیقی به اختلاف بین اقوام و مذاهب دامن می‌زند بهش تذکر بدیم که این کار شما دشمن پسند هست و هدف دشمن هم تجزیه کشور هست ما چه ترک و فارس و عرب و عجم و بلوچ و ترکمن و سنی و شیعه همه مون زیر پرچم ایران برادر و برابریم.

* سکوت و تحمل در برابر مشکلات:
گاه‌ها در بعضی موارد سکوت کردن خودش می‌تواند زمینه اتحاد باشد. اگر در شرایط جنگی مشکلی یا نابسامانی از هر لحاظ پیش آمد و ما با صبر و حوصله در صدد اعتراض و انتقاد بر نیامدیم به اتحاد کشور کمک کردیم. پس باید به مردم بگیریم اگر مشکلی پیش آمد سعی کنید در این شرایط حساس تحمل کنید و اگر انتقادی دارید بعد در شرایط عادی این انتقاد رو به طور صحیح انجام بدید. نمونه اش در همین جنگ دوازده روزه دو بانک دولتی به مشکل برخوردند و اریز حقوق ها به تعویق افتادن که انصافا مردم خوب همراهی کردند.

بیان های ساده با روش بگو و برو:

* اتحاد، ریسمان الهی است؛ آن را رها نکنید
 * اختلاف، گودال آتش است؛ مواظب باش
 خودت را نیندازی!
 * یک دست صدا ندارد؛ همبستگی ما رمز پیروزی است.
 * وحدت همیشه خوبه؛ اما در شرایط سخت و جنگی
 بیشتر باید متحد بشیم تا خدا به کارمون برکت بده.
 * با هم متحد باشیم تا ملائکه الهی کمکمون کنه.
 * اگر کسی به خانواده شما بیاد اختلاف بندازه
 ناراحت نمیشی؟ پس سعی کن در جامعه که
 خانواده بزرگت هست اختلاف نندازی
 * تفرقه باعث عذاب الهی است از قیامت بترسیم
 و باعث اختلاف نشیم.
 * با اختلاف افکنی شریک و همکار شیطان و
 دشمن نشیم.
 * اگر اختلاف ایجاد کردید، دشمن گریبانمان را
 رها نمی کند و ما را در هم می کوبد.
 * روش اختلاف افکنی روش دشمنان است نه
 مسلمانان و ایرانیان.
 * همه در یک کشتی‌ایم؛ یا با هم نجات می
 یابیم، یا با هم غرق می‌شویم
 * با اختلاف افکنی در پازل دشمن بازی نکنیم.
 * دشمن از اتحاد ما می‌ترسد؛ برگ برنده‌مان را از
 دست ندهیم
 * اگر دولت خطایی کرد حتما باید ازشون مطالبه
 کنیم اما حواسمون باشه انسجام ملی به خطر نیفته.
 * وقتی می‌خواهیم بریم راهپیمایی دوستانمان رو
 هم ببریم یا دعتشون کنیم بهشون بگیم الان
 باید هممون در صحنه باشیم

نتیجه‌گیری:

وحدت و همدلی، بزرگترین نعمت الهی و تفرقه،
 ابزار شیطان و دشمنان است. بیاییم با هوشیاری،
 از هرگونه حرکت تفرقه‌انگیز پرهیز کنیم و با
 حضور در عرصه‌های جمعی، پیوندهای ملی و
 دینی خود را مستحکم‌تر سازیم.

((معروف و منکر دوم))

شجاعت و دلیری در برابر ترس و رعب افکنی

بالاترین مرتبه شجاعت، *پیروزی بر دشمن در میدان نبرد* است، اما این پیروزی، بدون *جهاد اکبر* (مبارزه با هوای نفس) ممکن نیست. کسی که بر نفس خویش چیره شود، در میدان جنگ نیز پیروز خواهد شد. پیامبر اکرم (ص) در دعایی به درگاه خداوند عرض می‌کنند: *«خدایا! اگر لطف تو نباشد، من نیز به راه گمراهان می‌روم.»* این نشان می‌دهد که شجاعت حقیقی، تنها با توکل بر خدا و دوری از ترس و تردید به دست می‌آید.

ترس از دشمن و ترساندن مردم از دشمن دو منکر در دوران جنگ و مبارزه با دشمن است. اگر از دشمن بترسیم دو اتفاق می‌افتند: اول اینکه دشمن، جرأت جسارت به ما پیدا خواهد کرد و دوم اینکه این جرأت پیدا کردن باعث غلبه بر ما و شکست ما خواهد شد؛ لذا وقتی می‌بینیم کسی از دشمن می‌ترسد یا اینکه در جامعه ایجاد رعب و ترس می‌کند باید نسبت به آن نهی از منکر کرد.

تهدید و ترساندن مؤمن از گناہانی است که برای انجام آن وعده آتش داده شده است. توصیه و دستورات دین اسلام نشان می‌دهد آن‌هایی که از دشمن می‌ترسند، مانع از انجام وظایف دینی و عمل به دستورات الهی شوند. مؤمنان باید با توکل بر خدا و با تکیه بر نیروهای خود، در مقابل دشمنان ایستادگی کنند و از هیچ چیز جز خداوند نترسند.

آیات مرتبط:

* وَلَا تَهْنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ. سست نشوید و غمگین نباشید شما پیروزید اگر ایمان آورده باشید (آل عمران، ۱۳۹)

مقام معظم رهبری در دومین پیام تصویری خود در جنگ ایران با رژیم صهیونیستی این آیه شریفه را قرائت می کنند و می فرمایند: نگذارید دشمن احساس کند که شما در مقابل او میترسید، احساس ضعف میکنید. اگر دشمن احساس کند که شما از او میترسید، دیگر گریبان شما را رها نخواهد کرد.

* خداوند متعال کسانی را که شجاع اند و به جهاد میروند دوست می دارد: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ (صف، ۴). البته خدا آن مؤمنان را که در صف جهاد مانند سد آهنین همدست و پایدارند، بسیار دوست می دارد.

* الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا (احزاب، ۳۹). [آری این روش خداست درباره] آنان که همواره پیامهای خدا را به مردم می رسانند و از [عظمت و مقام] او می ترسند و از هیچ کس جز او واهمه ندارند و برای حسابرسی [کار با ارزش اینان] خدا کافی است.

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ. (مائده، ۵۴). ای اهل ایمان! هر کس از شما از دینش برگردد [زیانی به خدا نمی رساند] خدا به زودی گروهی را می آورد که آنان را دوست دارد، و آنان هم خدا را دوست دارند؛ در برابر مؤمنان فروتن اند، و در برابر کافران سرسخت و قدرتمندند، همواره در راه خدا جهاد می کنند، و از سرزنش هیچ سرزنش کننده ای نمی ترسند. این فضل خداست که به هر کس بخواهد می دهد؛ و خدا بسیار عطاکننده و داناست.

روایات مرتبط:

* مولا علی (ع): الشجاعة عز حاضر، الجبن ذل ظاهر: شجاعت عزتی آماده و بزدلی ذاتی آشکار است (غرر الحکم: ۵۷۲).

* مَنْ رَوَّعَ مُؤْمِنًا بِسُلْطَانٍ لِيُصِيبَهُ مِنْهُ مَكْرَهُ فَلَمْ يُصِبْهُ فَهُوَ فِي النَّارِ، وَ مَنْ رَوَّعَ مُؤْمِنًا بِسُلْطَانٍ لِيُصِيبَهُ مِنْهُ مَكْرَهُ فَأَصَابَهُ فَهُوَ مَعَ فِرْعَوْنَ وَ آلِ فِرْعَوْنَ فِي النَّارِ.

کسی که مومنی را از یک قدرت و سلطانی بترساند که مثلاً فلان بلا را به سرت می آورد، اگر آن بلا، عملی نشود آن شخص در آتش است و اگر آن بلا، عملی بشود علاوه بر آتش با فرعون و آل فرعون محشور است. الکافی، شیخ کلینی، ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲.

* امام صادق علیه السلام: ثَلَاثَةٌ لَا تُعْرِفُ إِلَّا فِي ثَلَاثِ مَوَاطِنَ: لَا يُعْرِفُ الْخَلِيمُ إِلَّا عِنْدَ الْغَضَبِ وَ لَا الشُّجَاعُ إِلَّا عِنْدَ الْحَرْبِ وَ لَا أَخٌ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ. سه کس اند که جز در سه جا شناخته نمی شوند: بردبار جز در هنگام خشم، شجاع جز در جنگ و برادر جز در هنگام نیازمندی (بحار الأنوار (ط-بیروت) ج ۷۵، ص ۲۲۹، ح ۹).

* قال علی علیه السلام: «اَحْذَرُوا الْجُبْنَ فَإِنَّهُ عَارٌ وَ مَنْقَصَةٌ» از ترس برحذر باشید که آن موجب ننگ و باعث نقص است. میزان الحکمه، ج ۲، ص ۱۶

* «شِدَّةُ الْجُبْنِ مِنْ عَجْزِ النَّفْسِ وَضَعْفِ الْيَقِينِ»
 ترس زیاد از ناتوانی نفس و ضعف یقین است.
 غرالحکم ۵۷۷۳

* قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «لَا تُشْرِكَنَّ فِي رَأْيِكَ جَبَانًا
 يَضَعُفُكَ عَنِ الْأَمْرِ وَيَعْظُمُ عَلَيْكَ مَا لَيْسَ بِعَظِيمٍ»
 در نظریات خود ترسو را شریک مکن، با ترسو
 مشاوره ننما که او تو را تضعیف می نماید و امور
 ساده را بزرگ جلوه می دهد. غرالحکم ۱۰۳۴۹

* قَالَ الصَّادِقُ (ع): «مَنْ خَافَ اللَّهَ خَافَ اللَّهُ مِنْهُ
 كُلُّ شَيْءٍ وَ مَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ أَخَافَهُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ».
 کسی که از خدا بترسد خداوند همه چیز را از او
 می ترساند و کسی که از خدا نترسد خداوند او را از
 همه چیز می ترساند. کافی جلد دوم صفحه ۶۸

* إِمَامُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: شَجَاعَةُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ
 هِمَّتِهِ ، وَ غَيْرَتُهُ عَلَى قَدَرِ حَمِيَّتِهِ. شَجَاعَتُ مُرَدٍّ بِهِ
 قَدَرُ هِمَّتِ أَوْسَتْ، وَ غَيْرَتُشْ بِهِ قَدَرُ تَنْ نَدَادَنْ أَوْ
 بِهِ ذَلَّتْ. (غرالحکم / ۵۷۶۳)

داستان‌های عبرت‌آموز:

۱. شجاعت امام علی (ع) در جنگ صفین:
 قوت قلب علی علیه السلام که از ایمان و یقین وی سرچشمه می‌گرفت، در هیچ بشری دیده نشده است. روزی در جنگ صفین ایشان به چهره خود نقاب زده و به صورت یک فرد ناشناس در جلو صفوف شامیان مبارز می‌طلبید. پس از آن که گروهی از مبارزان شام را به خاک هلاکت افکند، معاویه به عمروعاص گفت: این شجاع قوی‌دل کیست؟

عمرو گفت: او یا عبدالله ابن عباس است و یا خود علی است. معاویه گفت چگونه می‌توان تشخیص داد؟

عمرو گفت: ابن عباس مرد شجاعی است، ولی در مقابل حمله عمومی سپاه به این انبوهی نمی‌تواند مقاومت کند. تمام سپاهیان را فرمان حمله بده که از جای بجنبند و به این جنگجو حمله کنند. اگر رو گرداند ابن عباس است و اگر ثابت و پا بر جا ماند علی است، زیرا علی از تمام عرب اگر به مقابله اش برخیزند رو نمی‌گرداند چه رسد به سپاه تو.

معاویه برای آزمایش، فرمان حمله عمومی داد و تمام سپاه او به حرکت در آمد. اما آن مبارز، چون کوه آهنین در جای خود ثابت و برقرار بود، آن گاه فهمیدند علی علیه السلام است که پیکار می‌کند، لذا فرمان عقب نشینی دادند.

۲. آرامش حاج قاسم در برابر جنگنده‌های آمریکایی: فرمانده یگان فاطمیون خاطره ای از آرامش سردار اسلام شهید حاج قاسم سلیمانی مقابل جنگنده های آمریکایی روایت کرده است: «ما معمولا برای سرکشی به مناطق تحت درگیری با هلی کوپتر در رفت و آمد بودیم. یکی از روزهایی که منطقه «حنف» در مرز عراق و سوریه از دست داعش آزاد شده بود به خواست حاج قاسم بنا شد به آنجا برویم تا سری به وضعیت منطقه و نیروها بزنیم و از اوضاع مطلع شویم. آمریکایی ها هم اعلام کرده بودند «تا مدار ۵۵ درجه این منطقه کسی حق نداره نزدیک بشه.»

هنگام پرواز حاجی شروع کرد در دفترش مطالبی را یادداشت کردن. هم زمان جنگنده های آمریکایی هم با دیدن هلی کوپتر ما تلاش می کردند ما را از مسیرمان منحرف کنند. البته آنها نمی دانستند هلیکوپتر حامل چه شخصیتی است. من که مضطرب شده بودم چند بار به حاجی گفتم جنگنده ها دارند نزدیک ما می شوند. اما ایشان با آرامش به نوشتن ادامه داد و حتی سرش را هم بلند نکرد که نگاه شان کند. چند دقیقه بعد به منطقه که رسیدیم سردار سلیمانی در نقطه صفر مرزی نماز شکر خواند و برگشتیم.»

۳. کودک چهارساله کربلا در برابر یزید:

(عمر) پسر امام حسن مجتبی که چهار ساله بود همراه اسیران کربلا وارد شهر شام شد در یکی از مجالس شهر شام یزید به او نگاه کرد و گفت می توانی با پسر من کشتی بگیری او فرمود من حال کشتی گرفتن ندارم اگر میخواهی زور بازوی پسر تو را بدانی به او و من شمشیری بده تا در حضور تو بجنگیم یا او مرا می کشد که به دیدار پیامبر و جدم علی (ع) می پیوندم و یا من او را میکشم که او به دیدار جدش ابوسفیان و معاویه می پیوندد. یزید از زبان گویا و قوت قلب او تعجب کرد و گفت این برگی از شاخه نبوت است که این چنین شجاع و جرات دارد.

توصیه های مقام معظم رهبری در زمینه منکر ایجاد ترس

ادبیات جنگ، به طور کلی ادبیات بشارتی است؛ ببینید قرآن هم درباره ی شهدا میفرماید که «وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ». (سوره مبارکه آل عمران آیه ۱۷۰) بشارت میدهند؛ بشارت میدهند به چه؟ که دو آفت مهم را نبایستی داشته باشند و ندارند؛ یعنی نفی این دو آفت را بشارت میدهند: یکی ترس، یکی اندوه؛ هم ترس را، هم اندوه را نفی میکنند. به نظر من اگر ما نشاط اجتماعی می‌خواهیم، اگر امید و شادابی و سرزندگی می‌خواهیم، اگر طراوت در نسل‌های جوانان می‌خواهیم، باید به این گزاره‌ی ملکوتی و قرآنی ایمان بیاوریم؛ این «يَسْتَبْشِرُونَ» خیلی مهم است. خوف و حزن دو آفت بزرگ است برای یک ملت، برای یک جماعت، برای یک انسان. ترس و اندوه دو آفت بزرگ است؛ این دو آفت با بشارت قرآنی برداشته میشود؛ همچنان که اگر مقاومت هم بکنیم، این دو آفت برداشته میشود. آن هم [بیان] آیه‌ی قرآن است: إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا؛ (سوره مبارکه فصلت آیه ۳۰) مقاومت هم همین جور است. اگر می‌خواهید خوف نداشته باشید، حزن نداشته باشید، مقاومت و استقامت را سرمشق کار خودتان قرار بدهید؛ آن وقت خوف هم نخواهید داشت، حزن هم نخواهید داشت؛ ۱۳۹۹/۶/۳۱.

یا مثلاً «فلا تَخَافُوهُمْ وَ خَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» (سوره مبارکه آل عمران آیه ۱۷۵) که دنباله‌ی آن آیه‌ی «إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ» است، که آمدند گفتند «علیه شما دارند توطئه میکنند، بترسید»، [مسلمانان را] میترساندند. قرآن میفرماید که خیر، از آنها نترسید، از من بترسید؛ خدای متعال را عبادت بکنید، اعتماد به خدا بکنید، در مقابل دشمن محکم بایستید و میتوانید دشمن را به عقب برانید. خود این ترساننده‌ی از افراد ظالم که به انسان میگوید از این و از آن بترسید، از این قدرتها بترسید و ملاحظه کنید، شیطان است؛ که ما در طول تاریخ هم مشاهده میکنیم کسانی که از این قدرتها ترسیده‌اند، دچار آزمونهای سخت و تلخ زندگی شده‌اند. امروز قدرتهای اسلامی، دولتهای اسلامی ملاحظه‌ی قدرتهای ظالم دنیا را میکنند، از آنها میترسند و قدرت خودشان را ندیده میگیرند؛ نتیجه این میشود که تو سرشان میخورد. ۱۳۹۹/۲/۶.

روش بیان و تذکر در برابر ترس افکنی:

۱. «نترسانیم و نترسیم!»
۲. «یاد خدا آرامش بخش است: أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ.»
۳. «ترسیدن، دشمن را جرئت مند می کند؛ شجاعت نشان دهید تا او بترسد.»
۴. «ایرانیان هرگز از هیاهوی دشمن نترسیده اند.»
۵. «کسانی که از دشمن ترسیدند، در تاریخ ذلیل شدند.»
۶. «مثل حاج قاسم باشیم: استوار، ترس و مطمئن به نصرت الهی.»
۷. «ترس، ذلت می آورد؛ شجاعت، عزت.»
۸. «مرگ فقط یکبار می آید؛ پس با شجاعت زندگی کنید.»
۹. «دشمن مثل سگ است؛ اگر بترسید، پایتان را رها نمی کند؛ اگر بایستید، می گریزد.»
۱۰. «سحر امامی با شجاعتش ثابت کرد ملت ایران ترسو نیست!»
۱۱. «خدا با ماست؛ وعده پیروزی داده است.»

نتیجه گیری:

شجاعت، ****ریشه در ایمان**** دارد و ترس، ****ابزار شیطان****. بیاییم با توکل بر خدا و اقتدا به اسوه های مقاومت، در برابر دشمنان ****استوار بایستیم**** و هرگز اجازه ندهیم ترس و تردید، راه را برای نفوذ دشمن باز کند.

****«وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ»****

(سوره نساء، ۱۰۴) - در تعقیب دشمن، سست نشوید!

((معروف و منکر سوم))

صبر و استقامت در برابر سستی و تسلیم شدن

یکی از مهم‌ترین توصیه‌های قرآن کریم، **صبر و استقامت** در برابر مشکلات و سختی‌هاست. از جمله مصادیق این صبر، مقاومت در برابر تهاجم دشمنان و خویشتنداری در برابر آتش خشم و کینه است. قرآن کریم با تأکید بر فضیلت صبر، آن را عامل پرورش روح، عبور از بحران‌ها و رسیدن به سعادت و کمال می‌داند و به صابران بشارت بهشت می‌دهد.

آیات مرتبط:

* سوره بقره آیه ۱۵۳: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (ای کسانی که ایمان آورده اید! مدد جوئید به صبر کردن در مصائب و خواندن نماز در اوقات آن
* سوره بلد آیه ۱۷: ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ (علاوه بر [انجام تکالیف]، از کسانی باشد که ایمان آورده اند و یکدیگر را به صبر و مهربانی سفارش کرده اند؛
* سوره هود آیه ۱۱: إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ. مگر کسانی که [در خوشی‌ها و آسیب‌ها] شکیبایی ورزیدند و کارهای شایسته انجام دادند، اینانند که برای آنان آمرزش و پاداشی بزرگ است.

* سوره بقره، آیه ۲۵۰: وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ. و چون [طالوت و اهل ایمان] برای جنگ با جالوت و سپاهیان‌ش ظاهر شدند، گفتند: پروردگارا! بر ما صبر و شکیبایی فرو ریز، و گام‌هایمان را استوار ساز، و ما را بر گروه کافران پیروز گردان.

روایات مرتبط:

* امام علی علیه السلام: اقوی عَدُوّ الشدائدِ الصّبر. قوی‌ترین دشمن سختی‌ها، صبر و شکیبائی است. «تصنیف غررالحکم، صفحه ۲۸۲، حدیث ۶۲۷۵»

* یا بُنَّیْ اصْبِرْ عَلَی الْحَقِّ و ان کانَ مُرّاً. ای فرزندم در راه حق صبر و بردباری داشته باش، اگر چه در کام تو تلخ باشد. «بحار الانوار، جلد ۷۱، صفحه ۷۷»

* امام سجاد علیه السلام: الصّبرُ انْ یَحْتَمِلَ الرَّجُلُ ما یَنُوبُهُ وَ یَکْظِمُ ما یُغْضِبُهُ. صبر آن است که انسان گرفتاری و مصیبتی را که به او می‌رسد تحمل کند و خشم خود را فرو خورد. «عیون الحکم و المواعظ (لیثی) ص ۵۶، ح ۱۴۳۹»

* امام علی علیه السلام: اَلْخَیْرُ الَّذِیْ لَا شَرَّ فِیْهِ، اَلشُّکْرُ مَعَ النُّعْمَةِ وَ الصّبرُ عَلَی النَّازِلَةِ. خیری که هیچ شری در آن نیست، شکر بر نعمت و صبر بر مصیبت ناگوار است. «تحف العقول ص ۲۳۴»

* امام حسن علیه السلام: کَمْ یُفْتَحُ بالصّبرِ مِنْ غَلَقٍ. چه بسیارند گره‌های پیچیده و مشکلات سختی که با صبر گشوده می‌شوند. «تصنیف غررالحکم، صفحه ۲۸۵، حدیث ۶۳۶۸»

* امام علی علیه السلام: اِنَّ الْمُؤْمِنَ... اِذَا اَصَابَتْهُ شِدَّةٌ صَبَرَ... وَ اَلْمُنَافِقُ... اِذَا اَصَابَتْهُ شِدَّةٌ ضَغَا. مؤمن در گرفتاری صبور است، و منافق در گرفتاری بی تاب. «تحف العقول، ص ۲۱۲»

* اِنَّكَ اِنْ صَبَرْتَ جَرَتْ عَلَیْكَ الْمَقَادِيرُ وَ اَنْتَ مَأْجُورٌ وَ اِنْ جَزَعْتَ جَرَتْ عَلَیْكَ الْمَقَادِيرُ وَ اَنْتَ مَآزُورٌ. اگر صبر کنی مقدرات الهی بر تو جاری می‌شود و اجر خواهی بُرد و اگر بیتابی کنی باز هم مقدرات خداوند بر تو جاری می‌شود و گناهکار خواهی بود. «جامع الأخبار (شعیری) ص ۱۱۶»

داستان:

روزی پیامبر اکرم (ص) و امیرالمؤمنین (ع) به سوی مسجد قبا می‌رفتند. در راه، باغ سرسبزی را دیدند. حضرت علی (ع) فرمود: «یا رسول الله! این باغ بسیار زیباست.» پیامبر (ص) پاسخ دادند: «اما باغ تو در بهشت از این هم زیباتر است.» پس از گذشتن از هفت باغ و تکرار این گفتگو، پیامبر (ص) حضرت علی (ع) را در آغوش گرفتند و گریستند. وقتی علت گریه پرسیده شد، فرمودند: «یاد کینه‌هایی افتادم که پس از من نسبت به تو روا خواهند داشت.» حضرت علی (ع) پرسیدند: «پس چه کنم؟» پیامبر (ص) فرمودند: «صبر کن! اگر صبر نکنی، در رنج خواهی افتاد.»

صبر و استقامت در عمل:

- اگر با خانواده‌ی شهیدی روبرو شدیم، به آنان بگوییم: «شکرگزار باشید و صبر کنید، چرا که خدا با صابران است.»
 - اگر کسی آسیب دیده است، از او دلجویی کنیم، به عیادتش برویم و بگوییم: «صبر راهگشاست و اجر بزرگی دارد.»
 - به کسانی که در جنگ متحمل خسارت شده‌اند، دلداری دهیم و بگوییم: «خدا جبران خواهد کرد؛ صبر کنید که او با صابران است.»
 - «در بحران‌هایی مانند جنگ، نباید شکست را پذیرفت. صبر، حیات دوباره است.»

نتیجه‌گیری:

صبر تنها تحمل سختی‌ها نیست، بلکه تقویت اراده و ایمان برای رسیدن به پیروزی است. هر که در راه حق استقامت کند، وعده‌ی الهی را خواهد دید. «إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا» (همراه با هر سختی، آسانی است).

((معروف و منکر چهارم)) تعاون و همکاری، در برابر بی‌تفاوتی و فرار از مسئولیت

یکی از ارزشمندترین اعمال در اسلام، همیاری و تعاون در کارهای نیک است، به ویژه در شرایط بحرانی مانند جنگ که نیاز به همبستگی اجتماعی بیشتر احساس می‌شود. در چنین مواقعی هرکس باید بدون تردید از توان خود برای کمک به دیگران استفاده کند. امام باقر (ع) در این زمینه هشدار می‌دهند: «کمک کردن و رفع نیاز مردم نعمتی است که خداوند بر عهده تو نهاده؛ اگر از این نعمت استفاده نکنی، از تو گرفته خواهد شد و به دیگری داده می‌شود».

در قرآن کریم نیز آمده است: «تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ». در نیکوکاری و پرهیزکاری یکدیگر را یاری کنید و در گناه و تجاوز بر یکدیگر یاری نرسانید.

بنابراین برای رسیدن به مقام بلند بخشنده‌گی، باید از خودگذشتگی نشان داد و دست نیازمندان را گرفت تا خداوند نیز دست یاری‌گر ما را بگیرد.

داستان:

میمون بن مهران نقل می‌کند:

«در محضر امام حسن مجتبی (ع) نشسته بودم که مردی آمد و گفت: ای فرزند رسول خدا! فلان شخص از من طلب دارد و من توان پرداخت آن را ندارم و او قصد زندانی کردن مرا دارد.

امام فرمودند: در حال حاضر مالی ندارم که بدهی تو را بپردازم.

مرد گفت: پس لطفاً کاری کنید که مرا زندانی نکند.

امام در حالی که در حال اعتکاف بودند، کفش های خود را پوشیدند.

عرض کردم: ای فرزند رسول خدا! مگر فراموش کرده‌اید که معتکف از مسجد خارج نمی‌شود؟

فرمودند: فراموش نکرده‌ام، ولی از پدرم شنیدم که هرکس برای برآوردن حاجت برادر مؤمن خود تلاش کند، مانند کسی است که نه هزار سال روزها را روزه و شب‌ها را به عبادت گذرانده باشد.»

مثال کاربردی:

اگر در محله‌مان فرد سالخورده‌ای زندگی می‌کند که در شرایط فعلی توانایی خرید مایحتاج خود را ندارد، وظیفه ماست که به یاری او بشتابیم. همچنین دیگران را نیز به کمک به سالمندان و نیازمندان تشویق کنیم.

روش‌های تذکر و بیان:

۱. «وقتی دست نیازمندی را می‌گیری، بدان دست دیگر در قبضه الطاف خداست؛ پس در یاری رسانی کوشا باش.»

۲. «همه انسان‌ها سزاوار زندگی شرافتمندانه‌اند؛ بیا و در تحقق این حق مشارکت کن.»

۳. «برای عبور از شرایط سخت، همه به همیاری نیاز داریم؛ دست در دست هم نهیم تا بحران را به فرصت تبدیل کنیم.»

۴. «ای افراد با تقوا! قرآن به شما سفارش می‌کند در این شرایط بحرانی و جنگی، یاور یکدیگر باشید.»

۵. «اگر هرکدام از ما از زیر بار مسئولیت شانه خالی کنیم، دشمن پیروز می‌شود. شما هم سهم خود را ادا کنید.»

نکته پایانی:

تعاون اجتماعی تنها یک وظیفه اخلاقی نیست، بلکه تضمینی برای بقای جامعه در سخت‌ترین شرایط است. همان‌گونه که امام صادق (ع) می‌فرماید: «مؤمنان در مهربانی و دلسوزی نسبت به یکدیگر، مانند یک پیکرند که وقتی عضوی از آن به درد آید، دیگر اعضا نیز بی‌تاب می‌شوند.»

((معروف و منکر پنجم))

توسل و تضرع در برابر یاس و شکوه

توسل؛ سلاح مؤمنان در بحران‌ها:

یکی از مؤثرترین راهکارهای مقابله با مشکلات فردی و اجتماعی، توسل به اهل بیت عصمت و طهارت (ع) است. این ذوات مقدس که نور الهی و واسطه‌های فیض خداوندی هستند، در همه‌ی شرایط می‌توانند پناهگاه مطمئنی برای بندگان باشند. تجربه‌های تاریخی ما، به ویژه در دوران هشت سال دفاع مقدس، گواه روشنی بر این حقیقت است که هرگاه کارها به بن‌بست می‌رسید، دست توانای اهل بیت (ع) و به ویژه حضرت زهرا (س) گره‌ها را می‌گشود.

آیات و روایات مرتبط:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ﴾** (سوره مائده، آیه ۳۵). ای اهل ایمان! از خدا پروا کنید و وسیله‌ای برای تقرب به او بجوئید.

﴿فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ﴾** (سوره بقره، آیه ۳۷). پس آدم از پروردگارش کلماتی (برای توسل) دریافت کرد و خداوند توبه او را پذیرفت.

﴿إمام علی (ع) در تفسیر آیه وسیله فرمودند: ﴿أَنَا وَوَسِيلَتُهُ﴾** من وسیله‌ی تقرب به خدایم.پ

داستان عبرت‌آموز:

کشفیات باستان‌شناسان روسی در یکی از معادن، تخته‌های عجیبی را آشکار ساخت که با چوب‌های معمولی تفاوت داشت. بر روی یکی از این تخته‌ها به زبان سامانی، تصویر پنجه‌ای همراه با دعایی حک شده بود که متعلق به کشتی حضرت نوح (ع) تشخیص داده شد. ترجمه‌ی این دعا چنین بود:

«ای مددکار من! به لطف و مرحمت خود و به طفیل ذوات مقدس محمد، علی، حسن، حسین و فاطمه، دست ما را بگیر.»

راهکارهای عملی:

۱. تشویق به دعا و توسل:
- به دیگران بیاموزیم که دعا کردن چه اجر و پاداشی دارد
- آنها را به شرکت در مراسم دعا مانند دعای کمیل تشویق کنیم
- تأکید کنیم که حتی در خانه نیز دعا را فراموش نکنند
۲. دعا برای مدافعان میهن:
- برای سلامتی رزمندگان که از جان خود گذشتند دعا کنیم
- برای تندرستی فرمانده کل قوا استغاثه کنیم

روش‌های تذکر و بیان:

۱. «در همه‌ی حال باید به اهل بیت(ع) متوسل شد، اما در این روزهای جنگ و بحران، نیاز ما به کشتی نجات اهل بیت(ع) بیشتر از همیشه احساس می‌شود.»
۲. «دشمن هر سلاح پیشرفته‌ای داشته باشد، سلاح برتر ما توسل به اهل بیت(ع) است که از هر توپ و تانکی کارسازتر است.»
۳. «اگر دست نیاز به سوی اهل بیت(ع) دراز کنیم، هیچ کار غیرممکنی وجود نخواهد داشت.»

نتیجه‌گیری:

توسل به اهل بیت(ع) تنها یک توصیه‌ی اخلاقی نیست، بلکه یک استراتژی الهی برای عبور از بحران‌هاست. همان‌گونه که در دفاع مقدس شاهد بودیم، این دریچه‌ی رحمت الهی همیشه بر روی مؤمنان گشوده است. امام صادق(ع) می‌فرماید: «نحن باب الله الذی لایؤتی الا منه» ما در الهی هستیم که جز از آن وارد نمی‌شوند.

((معروف و منکر ششم))

اطاعت از ولی جامعه در برابر اطاعت از طاغوت

در نظام اسلامی، اطاعت از ولی فقیه به عنوان نماینده امام زمان (عج) در طول اطاعت از خداوند، پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) قرار دارد. این اطاعت ضامن اجرای احکام الهی و استمرار نظام اسلامی است.

آیات و روایات مرتبط:

۱. «أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» (سوره نساء، آیه ۵۹). از خدا، پیامبر و اولیای امر خود اطاعت کنید.
۲. «أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ» (سوره آل عمران، آیه ۱۳۲). از خدا و پیامبرش اطاعت کنید تا مورد رحمت قرار گیرید.
۳. امیرالمؤمنین علی (ع) فرمودند: «بِالطَّاعَةِ يَكُونُ الْفَوْزُ» با اطاعت است که رستگاری حاصل می‌شود.
۴. امام خمینی (ره) تأکید کردند: اطاعت از ولی فقیه همچون اطاعت از امام معصوم است.

وظایف مردم:

۱. شنیدن و پذیرفتن سخنان ولی فقیه
۲. همراهی و همگامی با او در تمام مراحل
۳. پرهیز از پیشی گرفتن یا عقب ماندن از دستورات او

در شرایط بحرانی:

- با توجه به آیه «التَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ»، رهبری از خود ما به مصالحمان آگاه‌تر است.

- در زمان جنگ و بحران، وحدت کلمه حول محور ولایت ضروری است.

- انتقادات سازنده باید در چارچوب نظام و با حفظ احترام انجام شود.

روش‌های تذکر و بیان:

۱. «اطاعت از امام جامعه یکی از شروط عاقبت بخیری است.»

۲. «برای مقاومت در برابر دشمنان، باید از امام زمان خود اطاعت کرد.»

۳. «پله‌های ترقی و سعادت با اطاعت از ولی فقیه محقق می‌شود.»

۴. «متقدّم بر امام، گمراه و متأخر از او، نابود شده است.»

نتیجه‌گیری:

اطاعت از ولی فقیه در نظام اسلامی نه تنها یک وظیفه شرعی، بلکه ضامن بقا و عزت جامعه اسلامی است. همان‌گونه که امام خامنه‌ای می‌فرمایند: (همه‌ی ما خدمتگزاران این نظام موظفیم در مسیر ولایت حرکت کنیم.)

((معروف و منکر هفتم))

نیکوکاری و احسان در برابر

احتکار و گرانفروشی

احتکار و ذخیره‌سازی بی‌رویه کالاهای ضروری، به ویژه در شرایط بحرانی و جنگی، از جمله اعمال ناپسندی است که همواره مورد نکوهش قرار گرفته است. این عمل نه تنها موجب کمبود کالاهای اساسی در جامعه می‌شود، بلکه موجبات گرانی و ایجاد فشار اقتصادی بر مردم را نیز فراهم می‌آورد.

روایات مرتبط:

روایت اول:

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «الجالب الی سوقنا کالمجاهد فی سبیل الله و المحتکر فی سوقنا کالمحد فی کتاب الله». آنانکه به بازار ما چیزی وارد می‌کنند، مانند کسی است که در راه خدا جهاد می‌کند و آنکه در بازار احتکار می‌نماید، مانند کسی است که در کتاب خدا کافر به شمار می‌آید. نهج الفصاحه، ص ۲۷۸

روایت دوم:

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «الجالب مرزوق المحتکر ملعون». وارد کننده روزی می‌خورد و محتکر لعنت می‌برد. نهج الفصاحه، ص ۲۷۸

روایت سوم:

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «احتکر الطعام اربعین یوما فقد بری من الله و بری الله منه». هر کس ارزاق عمومی را به مدت چهل روز احتکار نماید، از خداوند بیزار می‌گردد و خداوند هم از وی بیزار است. سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۷۲۸. در روایت دیگری نیز آمده: «مَن احْتَكَرَ فَوْقَ اَرْبَعِينَ یَوْماً، فَإِنَّ الْجَنَّةَ تَوْجَدُ رِیْحَهَا مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ ، و إِنَّهُ لَحَرَامٌ عَلَیْهِ». هر کس بیش از چهل روز احتکار کند، بوی بهشت، که از مسافت پانصد سال به مشام می‌رسد، بی‌تردید بر او حرام است. بحار الأنوار: ۱۱/۸۹/۱۰۳

روایت چهارم:

پیامبر اکرم(ص) می فرماید: «بئس العبد المحتکر، ان ارخص الله تعالى الاسعار حزن و ان اغلاها الله فرح». چه بد بنده ای است محتکر، اگر خداوند قیمت ها را ارزان نماید، غمگین شده و اگر گران نماید، خوشحال می شود. نهج الفصاحه، ص ۲۱۷

روایت پنجم:

از رسول خدا (ص) نقل شده که فرمود: «من احتکر علی المسلمین طعاما ضربه الله بالجذام و الافلاس». هر کس آذوقه و مواد غذایی مسلمین را احتکار نماید، خداوند او را به مرض جذام و فقر گرفتار می کند. سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۷۲۸

روایت ششم:

پیامبر اکرم (ص): «يُحْشَرُ الْحَكَارُونَ وَ قَتَلَةُ الْأَنْفُسِ إِلَى جَهَنَّمَ فِي دَرَجَةٍ». محتکران و آدم کشان در جهنم هم درجه اند. کنز العمال : ۹۷۳۹

روایت هفتم:

امام علی علیه السلام: «كُلُّ حُكْرَةٍ تَضُرُّ بِالنَّاسِ وَ تُغْلِي السَّعَرَ عَلَيْهِمْ فَلَا خَيْرَ فِيهَا» هر احتکاری که به مردم زیان رساند و نرخها را بالا برد خیر و برکتی ندارد. دعائم الاسلام ج ۲ ، ص ۳۵ ، ح ۷۸

روش‌های تذکر و برخورد با احتکار احتکار در فروشگاه‌ها:

اگر مشاهده کردید فردی در شرایط بحرانی، کالاهای ضروری را به مقدار غیرمعقول خریداری می‌کند، با نرمی و احترام به او تذکر دهید:

- «این کار شما باعث می‌شود دیگران نتوانند از این کالاهای استفاده کنند. حتی ممکن است خانواده خودتان نیز در آینده با مشکل مواجه شوند.»

- «لطفاً رعایت حال دیگران را بکنید تا همه بتوانند از کالاهای اساسی بهره‌مند شوند.»

- در صورت لزوم می‌توانید بگویید: «اگر به صورت غیرمنطقی کالاهای را بفروشید، به سامانه ۱۲۴ گزارش می‌دهم.»

احتکار سوخت در پمپ بنزین‌ها:

اگر فردی علاوه بر پر کردن باک خودرو، چندین ظرف اضافه نیز سوختگیری می‌کند، با ادب به او تذکر دهید:

- «این کار شما حق الناس دارد و باعث طولانی شدن صف و ایجاد مشکل برای دیگران می‌شود.»

- «الحمدلله همیشه بنزین موجود است، نیاز به ذخیره‌سازی غیرضروری نیست.»

- «در این شرایط بحرانی، رعایت حال دیگران را بکنیم.»

- «اجازه بدهید همه بتوانند سهمیه خود را دریافت کنند. ذخیره سوخت باعث کمبود می‌شود.»

خرید بیش از حد نان از نانوايي:

اگر کسی بیش از نیاز روزانه نان خریداری می‌کند، به او یادآوری کنید:

- «در این شرایط، بهتر است فقط به اندازه نیاز خود نان تهیه کنید تا دیگران نیز بتوانند از آن بهره‌مند شوند.»

- «برادر! این مقدار نان ممکن است به دیگران نرسد. هر روز نانوايي باز است، به اندازه مصرف روزانه بخریم.»

در مورد احتکار دارو و لوازم پزشکی:

- این داروها ممکن است به بیماران بحرانی نرسد. لطفاً فقط به اندازه نیاز خانواده خود تهیه کنید.
- آیا می‌دانید احتکار دارو در روایات، هم‌ردیف محروم کردن بیماران از شفاست

در مورد هدر دادن منابع (مثل آب، برق، گاز):

- در این شرایط، صرفه‌جویی یعنی کمک به جبهه. بیایید مصرف را مدیریت کنیم.

جملات ساده با روش بگو و برو:

- «اگر مقدور است، بخشی از وسایل ضروری خود را با همسایگان نیازمند تقسیم کنید. همین کمک های کوچک، پاداش بزرگ الهی دارد.
- «با عرضه کالا به بازار، همچون رزمنده‌ای در جهاد اقتصادی شرکت کنید.»
- «احتکار حرام است و خیر و برکت را از بین می‌برد.»
- «محتکران و قاتلان در جهنم یکسان‌اند.»
- «زیاد نخرید تا دیگر هموطنان‌مان نیز سهمی داشته باشند.»
- «احتکار نکنید که فقر و بی‌برکتی به دنبال دارد.»
- «مراعات حال یکدیگر را بکنیم؛ این کار اجر اخروی و ثواب دنیوی دارد.»

((معروف و منکر هشتم))

حفظ اسرار در برابر شایعه پراکنی

(بلندگوی دشمن شدن)

شایعه پراکنی از جمله گناهان بزرگ اجتماعی است که می‌تواند آرامش جامعه را برهم زده و پیامدهای جبران‌ناپذیری به‌ویژه در شرایط بحرانی مانند جنگ داشته باشد. شایعه به معنای انتشار خبری بدون پایه و اساس است که گوینده از صحت آن اطمینان ندارد، اما با جسارت آن را بیان می‌کند تا در جامعه رواج یابد. در آموزه‌های دینی، شایعه‌سازی به شدت محکوم شده است، چراکه گاه یک کلمه نادرست می‌تواند جان هزاران نفر را به خطر اندازد.

آیات قرآن درباره شایعه پراکنی:

* آیه ۱۷ سوره اسراء: وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا. و از چیزی که به آن علم نداری [بلکه برگرفته از شنیده‌ها، ساده نگری‌ها، خیالات و اوهام است] پیروی مکن؛ زیرا گوش و چشم و دل و دل و اندیشه انسان مسئول خواهد بود [که ابزار علم و شناخت واقعی اند] و مورد بازخواست است.

* آیه ۱۹ سوره نور: إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ. آنان که دوست دارند در جامعه اسلامی کار منکری رو اشاعه (شهرت) دهند در دنیا و آخرت به عذاب دردناک دچار خواهند شد و خدا از عاقبت سخت آنان باخبر است و شما خبر ندارید.

روایات معصومین (ع) درباره شایعه‌پراکنی:

روایت اول:

در نهج البلاغه شایعه‌گری با عناوین مختلف نگوهرش و به ویژه از واژه اقاویل درباره این گروه استفاده شده است. امام در یک جا از شایعه سازان به عنوان اشرار یاد میکند.

در خطبه ۷۸ نهج البلاغه می‌خوانیم: «فَدَعُ مَا لَا تَعْرِفُ، فَإِنَّ شَرَّ النَّاسِ طَائِرُونَ إِلَيْكَ بِأَقْوِيلِ الشُّوْءِ» از نقل مطالبی که درباره آن اطلاع کافی ندارید پرهیز کن، زیرا اشرار، مطالب بی اساس یعنی شایعات را علیه من به گوش شما می‌رسانند.

روایت دوم:

امام رضا علیه السلام فرمود: «الْمُذِيعُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُولٌ، وَ الْمُسْتَتِرُ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ». کسی که گناه را نشر می‌دهد مطرود است و کسی که در استتار و فراموش شدن آن می‌کوشد مشمول آمرزش الهی است. کلینی، اصول کافی، ج ۲، باب سترالذنوب.

روایت سوم:

امام صادق (علیه‌السلام): «همانا خدای عزّ و جلّ گروهی را به دلیل رسانه‌ای کردن اخبار محرمانه ملامت کرد که: هر گاه خبری از آرامش (و فرار دشمن) و یا خبری از ناامنی (و هجوم دشمن) بشنوند، آن خبر را عمومی کرده و در جامعه منتشر می‌سازند!» «وَ إِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ» [نساء، آیه ۸۳] پس (برای اینکه مصداقی از افراد مندرج در این آیه نباشید) از شایعه‌پراکنی پرهیز کنید». کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۲، ص ۳۶۹ - ۳۷۰

مصادیق عملی:

مورد اول:

شایعه شهادت فرماندهان در زمان جنگ در زمان جنگ از جمله شایعاتی که برخی دانسته یا نادانسته در جامعه پخش میکنند شهادت فرماندهان رده بالاست؛ به عنوان مثال در جنگ احد شایعه کردند که پیامبر شهید شده است و تنگه احد از دست رفته است در حالی که همچنین اتفاقی نیفتاده بود، هدف هم تخریب روحیه مردم و عملیات فریب بود. انتشار این خبر بی اساس، باعث جرأت دشمن گردید، این خبر به همان اندازه که در تقویت روحیه لشکر دشمن تأثیر داشت، روحیه مجاهدان اسلام را نیز بشدت تضعیف نمود. این رو هم باید گفت که این شایعه با واکنش و فداکاری برخی از یاران پیامبر(ص) از جمله حضرت علی(ع) که در کنار ایشان ماندند، تکذیب شد. ما هم باید مانند مولایمان با شایعه پراکنان مقابله کنیم و با نهی از منکر خودمان جلوی اشاعه آن را بگیریم.

«تا زمانی که خبری از منابع رسمی تأیید نشده، انتشار آن شایعه محسوب می شود و گناه دارد.»
- «آیا می دانید پخش این خبر نادرست، ممکن است جان بسیاری را به خطر بیندازد؟»

مورد دوم:

شایعه گرانی کالاهای ضروری یکی از شایعاتی که بعضاً منتشر می شود گران شدن قیمت اقلام و کالاهای ضروری هست. در این مواقع باید گفت:

- «به جای نگران کردن مردم، بهتر است موارد تخلف (مانند احتکار) را به سامانه ۱۲۴ گزارش دهید.»
- «آشکار کردن نگرانی های بی اساس، آسیبش بیشتر از خود گرانی است.»

مورد سوم:

شایعات عمومی در فضای مجازی در مواقعی یک خبر جعلی در فضای مجازی منتشر می شود که باعث آسیب زدن به روان مردم می شود. در این مواقع باید گفت:

- «قبل از ارسال هر خبری، از صحت آن مطمئن شوید؛ زیرا ممکن است ناخواسته به دشمن کمک کنید.»

- «آیا این خبر را از منبع موثق شنیده‌اید یا فقط شنیده‌اید؟»

بیان های ساده با روش بگو و برو:

- «شایعه، بلندگوی دشمن است؛ مراقب باشیم قربانی آن نشویم.»

- «گفتن حرف‌های نادرست آسان است، اما جمع کردن آثار آن غیرممکن.»

- «با پخش نکردن شایعات، هم به جامعه خدمت کنید و هم اجر الهی داشته باشید.»

- «دشمن از تفرقه و ناآرامی تغذیه می‌کند؛ شایعه پراکنی آب به آسیاب او ریختن است.»*

- «اگر خبری را نمی‌دانید، سکوت کنید تا گناهکار نباشید.»

- «اگر این خبر درست نباشد، ممکن است به برنامه‌های دفاعی کشور آسیب بزند. لطفاً منتظر تأیید رسمی بمانیم.»

- «پیامبر(ص) فرمودند: «کتمان اسرار نظامی از ایمان است.» این خبر را نشر ندهیم.»

یادآوری:

شایعه مانند آتشی است که با یک جرقه آغاز می شود و می‌تواند جامعه را ویران کند. با مسئولیت پذیری و راستی‌گویی، از گسترش آن جلوگیری کنیم.